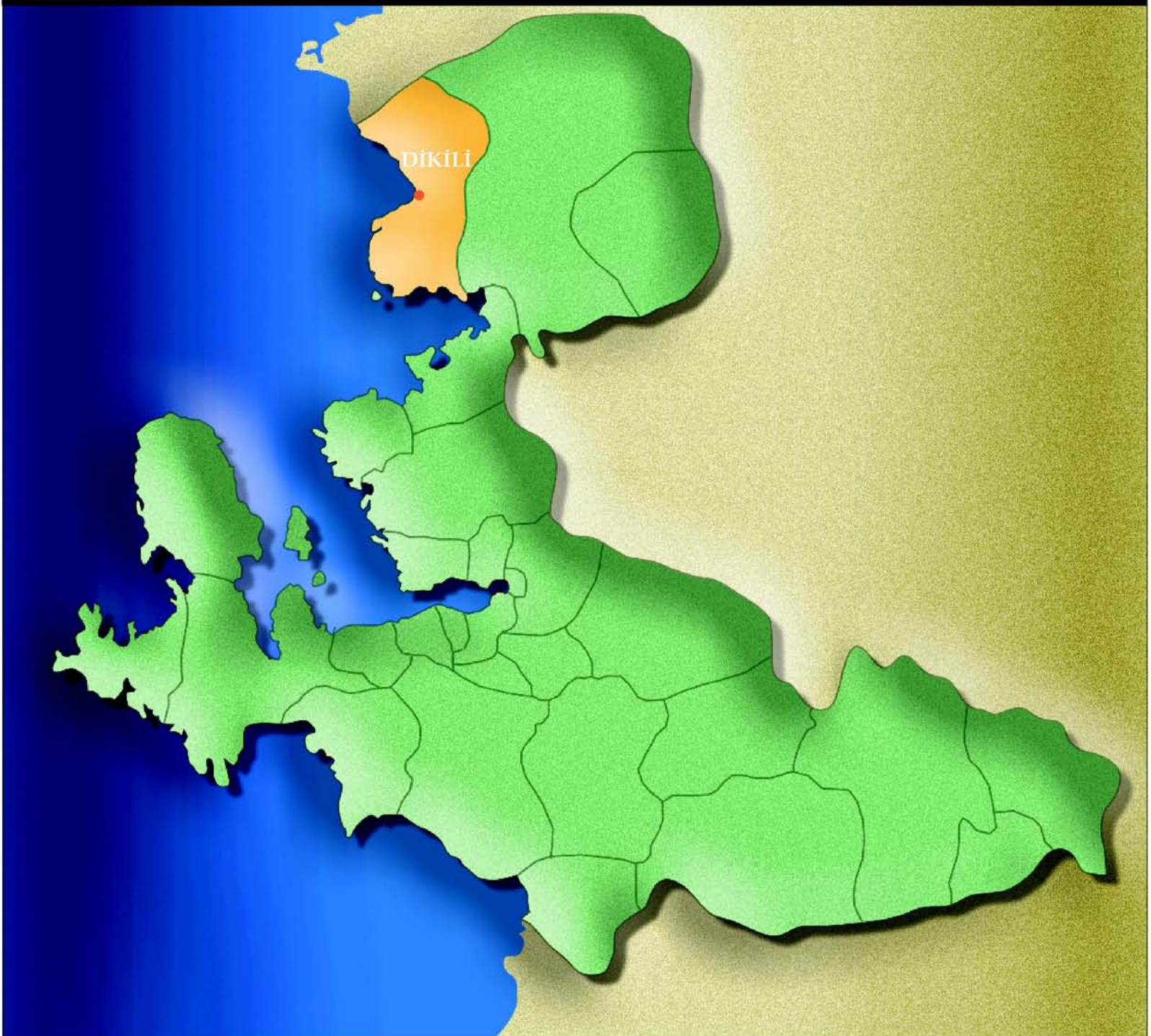

DİKİLİ

KÜNYE

DEĞİŞKEN	YIL	BİRİM	DİKİLİ: VERİ/AÇIKLAMA
Yüzölçümü	2006	km ²	541
Nüfusu	2006 (Projeksiyon)	kişi	32.995
Nüfus yoğunluğu	2006 (Projeksiyon)	kişi/ km ²	61
Kentleşme oranı	2006	yüzde	41,4
Rakımı	2006	m	2
İl merkezine uzaklığı	2006	km	118
İzmir'e göre konumu	2006	-	İzmir'in kuzeyinde
Komşu il ve ilçeler	2006	-	Kuzeyinde Balıkesir, Doğusunda Bergama, Batısında ve güneyinde Ege Denizi
Metropol ilçe mi?	-	-	Hayır
Temel geçim kaynakları	2006	-	Turizm, Jeotermal kaynaklar, Seracılık
Kişi başına düşen gelir	1996	dolar	2.394
Gayri Safi Yurtiçi Hasıla	1996	YTL	5.152.431
Gayri safi tarımsal üretim gelir	2006	YTL	53.052.039
İhracatı	2006	dolar	7.550.654.79
Önemli ihraç ürünleri	2006	-	Tarım ürünleri (zeytinyağı, ayçiçeği yağı), madenler(granit, perlit)
Ticaret sanayi merkezleri	2006	-	Dikili KSS, Dikili Açık Pazaryeri, Çandarlı Açık Pazaryeri
Toplam firma sayısı	2006	adet	1.769
Tahsil edilen vergi toplamı	2006	YTL	13.504.119,30
Banka, şube sayısı	2006	adet	3 Banka, 4 Şube
Yer altı zenginlikleri	2006	-	Altın, gümüş, pomza, perlit
Toplam konut sayısı	2006	adet	16.540
Toplam otel yatak kapasitesi	2006	adet	891
Okur-yazar nüfus oranı	2006	yüzde	94
Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı	2006	kişi	20
Doktor başına düşen kişi sayısı	2006	kişi	1.222
İlçe ile özdeşleşmiş unsurlar	2006	-	Zeytin, güneş, 40 km'lik kumsal, verimli ova, termal kaynak, Dikili Limanı

1.GİRİŞ

İzmir'in merkez dışı ilçelerinden biri olan Dikili'nin, biri merkez, diğeri Çandarlı Kasabasında olmak üzere iki belediyesi bulunmaktadır. İlçe İzmir'in en kuzeyinde yer almakta olup, merkeze 118 km uzaklıkta, bağlı 25 köy ve 1 bucaktan oluşmaktadır.

İlçe merkezde 4 ve Çandarlı Kasabasında 2 olmak üzere 6 mahalleye bölünmüştür. Köyler genellikle ulaşım yollarına ve tarım alanlarına yakın yerlerde kurulmuştur.

2000 nüfus sayımına göre 30.115 kişilik nüfusa sahip olan ilçenin nüfusu 2006 projeksiyonuna göre¹ 32.995'e yükselmiştir. İlçe 2006 projeksiyonu rakamına göre İzmir'in en çok nüfusa sahip 24. ilçesidir ve toplam il nüfusunun yüzde 0,9'una sahiptir.

İlçenin turizm açısından büyük bir potansiyeli bulunmaktadır.

Güneşi, masmavi denizi, 40 km'lik kumsalı, verimli ovaları ve şifa dağıtan termal kaynakları ile doğanın bütün zenginlikleri bir aradadır.

Zeytin, Dikili'nin sembol ürünüdür. Geleneksel üretim yöntemlerinden modern üretim tekniklerine geçmeyi başarmış Dikili, Akdeniz insanının sağlıklı ve uzun yaşamasının sırrı olan zeytin ve zeytinyağını dünyaya sunmaktadır.

Halkın kırsal kesimde geçim kaynağı genelde tarım ve hayvancılığa dayalı olmakla birlikte, denize kıyısı olan köylerde balıkçılık önemlidir.

1996 yılı GSYİH'si² 5.152.431 olup; İzmir genelinde 25. sıradadır ve yüzde 0,47 paya sahiptir. 2.394 \$ kişi başı gelir ile 25. sırada yer almıştır.

İlçe son yıllarda limanı ve gelişen turizmi ile birlikte gelişim göstermiştir. Türkiye'nin en önemli jeotermal kaynakları burada yer almaktadır.

İlçede yer alan seralar Avrupa'da 3. sırada gelmektedir. Yeni başlamasına rağmen Türkiye'nin en önemli seraları olmaya başlamıştır.

İlçenin gelecekte jeotermal kaynaklarla turizmin birleşmesi sonucu dünyanın ender yerleşim yerlerinden biri olması beklenmektedir.

İlçede okuma yazma oranı yüzde 94'ün üzerindedir.

Dikili Limanı ise ilçe için önemli bir yere sahip olup, turizm ve dış ticaretin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır.

¹ Nüfus projeksiyonu TÜİK tarafından yapılmıştır.

² TÜİK tarafından ilçelere ilişkin olarak en son açıklanan GSYİH rakamı 1996 yılına aittir.

Altın, gümüş, pomza ve perlit ilçenin yer altı kaynaklarıdır.

2. İlçenin Tarihi, Coğrafi ve Demografik Yapısı

2.1. Tarihi

Arkeolojik bulgulara göre, Dikili'nin M.Ö 4000 – 5000 yıllarına kadar uzanan geniş bir geçmişi vardır. İlk yerleşim yerlerinden Ağıltepe ve Kaletepe'de yapılan kazılardan Akalar'ın yaşadığı ve bu bölgeye de Aterneus denildiği saptanmıştır. Eoalı'lerin Dikili toprakları üzerinde Aterneus, Pytani, Atria, Teutronia gibi kentleri ve siteleri bulunduğu arkeolojik çalışmalardan anlaşılmıştır. İlk çağlarda Lidyalılar, İranlılar, Frikya ve Mysialılar daha sonra Romalılar, Bergamalılar, Orta çağda da Bizanslılar, Cenovalılar, Selçuklular ve Osmanlılar hakim olmuşlardır. Dikili Bölgesi'ndeki tarihi kent ve sitelerde Aristo, Hermos, August, İskender gibi ünlü isimler zaman zaman bulunmuşlardır.

Dikili'nin yeni tarihi, Selçuk boylarından Karaosmanoğlu'nun beylik zeytinliğinin bulunduğu yerde çiftlik kurup burada dikmelik (zeytinlik) yetiştirilmesi ile başlamıştır. Önceleri Dikmelik olarak geçen isim daha sonra Dikili haline gelmiştir. Karaosmanoğlu ayrıca bugünkü pazar yerinin yanında da çiftlik kurmuş, bölgede hayvancılıkla geçinenleri burada toplayarak küçük bir köy haline gelmesini sağlamıştır. Selçuklular bölgeyi ele geçirdikten sonra, uzun süre Türk ve Osmanlı hakimiyetinde kalmış, 1919-1922 yılları arasında Yunanlıların işgali altına giren Dikili, 14 Eylül 1922'de düşman işgalinden kurtarılmıştır.

Dikili 1860 yılında Bergama'ya bağlı bir bucak iken, 1923 yılında belediyeleşmiş, 13 Ekim 1928 tarihinde de İzmir İlinin bir ilçesi olmuştur.

2.2. Coğrafi Yapısı

Dikili, Ege Denizi kıyısında ve Midilli Adası karşısında yer almaktadır. Komşu ilçeler Ayvalık, Bergama ve Aliağa'dır. Dikili'nin yerel konumu 39 derece 03 saniye kuzey enlemi ile 26 derece 52 saniye doğu boylamı arasına düşer. İlçe merkezinin konumu ise batısında Ege Denizi güneyi Karadağ'ın eteği olan Kızılçukur ve Ali Petre bayırını, doğusu Uçar ve Katrancı bayırını, kuzeyi de ova ile çevrilidir.

İlçenin sınırları kuzeyden Madra Çayı'nı izleyerek Kozak yükseltisine ve Kaplan Köyü'nün altındaki köprüye kadar uzanır. Büveler, Kemente ve Kartal yaylalarını içine alarak Geyikli Dağı'na ulaşır. Güneyden Kemikli Burnundan Bakırçay'ın ağzına ve Bakırçay boyunca Aşağıkırıklar Köyü yakınına kadar gelir. Batıdan Madra Çayı ağzından Dikili, Bademli ve Çandarlı, doğudan Aşağıkırıklar Köyü yakınından Sağancı ve Yenice Köyleri arasından Geyikli dağına ulaşır.

İlçe sınırları içerisinden geçen Bakırçay Çandarlı Körfezi'ne dökülmektedir.

Dikili, İzmir'e 118, Ayvalık' a 42, Altınova'ya 25, Bergama'ya 24 ve Kınık'a 42 km uzaklıktadır. Denizyolu olarak İzmir'e 66 mil, İstanbul'a 228 mil uzaklıkta bulunan Dikili'ye Midilli'den günlük tur ile 18 millik deniz yolculuğunun ardından ulaşılabilir.

İlçenin yüzölçümü 541 km²'dir. Rakımı 2 metredir. Plaj uzunluğu olarak Dikili Plajı 20 km, Çandarlı Plajı 22 km.'dir.

Hava sıcaklığı, yıllık ortalama 16,7 derece olan Dikili'de tipik Akdeniz - Ege iklimi hüküm sürer.

Ortalama yıllık yağış miktarı 36.65 mm. olup, doğal nem ortalaması yüzde 65 civarındadır. 2002 yılında yıllık yağış miktarı 690 mm. iken 2006 yılında yıllık yağış miktarı 341,7 mm.' ye düşmüştür.

Aylık ortalama deniz suyu sıcaklığı 19 derecededir.

Ege Bölgesi'ne özgü imbat rüzgarları Dikili'de hissedilir.

Bu ekolojik şartların yanında ulaşım yollarına yakınlığı, coğrafi konumu, yaz aylarındaki deniz suyu sıcaklığının istenen düzeyde olması gibi faktörler ilçede turizm açısından avantajlar sunmaktadır.

İlçedeki alan dağılımı şu şekildedir;

Tablo 1: Alan Dağılımı(2006)

	Yüzölçümü (da)	Pay (%)	Kişi başına düşen birim alan (m ²)
Sanayi alanı	-	-	-
Konut alanı	39.300	7,2	1.191,1
Tarım alanı	124.200	23	3.764,2
Yeşil alan	290.850	53,8	8.815
Arkeolojik sit alanı	-	-	-
Diğer alanlar	86.650	16	2.626,2
Toplam İlçe	541.000	100	16.396,4

Kaynak: Dikili Kaymakamlığı, İzmir Tarım İl Müdürlüğü, 2007

Alan dağılımında tarım alanı ve yeşil alanın geniş yer kapladığı görülmektedir. Kişi başına düşen birim alanda da en yüksek rakam tarımdadır.

2.3. Demografik Yapısı

Dikili’de Osmanlı Döneminin tanzimat Döneminde ilk nüfus hareketi liman bölgesinde başlamış sonra Alipetra Tepesi’ne doğru yayılma göstermişken, Cumhuriyet Döneminde kent yerleşmesinin güneybatı yönünde ilerlemesi nedeniyle yamaç kesimini kuşatmıştır. Osmanlı Devleti zamanında çoğunluk gösteren Rum nüfus, Kurtuluş Savaşı’ndan sonra çekilmeleri nedeniyle salt Türk nüfusa yerlerini bırakmıştır.

İlçenin bir kasabası ve 25 köyü, Dikili İlçe Merkezinde 4, Çandarlı Kasabasında 2 olmak üzere toplam 6 mahallesi bulunmaktadır.

İlçede 24.921 seçmen mevcuttur.

Tablo 2: Nüfus Durumu

	2000			2006
	Erkek	Kadın	Toplam	Toplam*
Dikili Merkez	6.244	6.308	12.552	13.660
Köy ve Bucak	8.993	8.570	17.563	19.335
Toplam	15.237	14.878	30.115	32.995

Kaynak: Dikili Kaymakamlığı Kayıtları 2007

* TÜİK, projeksiyon

İlçe nüfusu 2000 yılı sayım sonuçlarına göre merkezde 12.552, köylerde ise 17.563 olmak üzere ilçenin toplam nüfusu 30.115 kişi olarak belirlenmiştir.

Nüfus açısından İzmir ili ilçeleri açısından 24. sırada yer almaktadır.

2006 yılında Türkiye İstatistik Kurumu’nun projeksiyonlarına göre merkezde 13.660, köylerde 19.335 olmak üzere toplam 32.995 kişi yaşamaktadır. Km²’ye düşen kişi sayısı 2006 yılı projeksiyonuna göre 61’dir.

İlçe merkezi ve köylerde oturan nüfusun %85’i tarımla uğraşmaktadır. Diğer nüfus ise küçük esnaf, zanaatkar, tüccar ve hizmet sınıfından oluşmaktadır.

İlçe merkez ve köylerde kadın-erkek nüfus oranı %50 olup, hiçbir yerleşim yerinde bu oranın dengesiz dağılımı görülmemektedir.

İlçede 2005 yılında 737 doğum, 324 ölüm ve 471 evlenme gerçekleşmiştir. 80 boşanma olmuştur.

İlçede göç hareketi azdır. Yaz aylarında mevsimlik işçi olarak gelenler olmaktadır. Çalışmaya gelenlerin daha sonra ailelerini getirmesi suretiyle iç göç oluşmaktadır.

Yaz aylarında gelenler ile birlikte nüfus 150.000’e ulaşmaktadır.

3. Ekonomi

Tarım girdileri ve diğer sektörlerin kazançlarının yüksek oluşu halkın satın alma gücünü artırmakta ve sosyal seviyeyi yükseltmektedir.

Halkın satın alma gücünün yüksekliği, köylerde bile elektrikle çalışan soğutucu, televizyon ve diğer elektrikli ev aletlerini kullanım oranı %60-70 seviyesine ulaştırmıştır.

İlçe ile özdeşleşmiş ürün zeytindir. Dalında barış, yağında sağlık sunan zeytin, Dikili'nin sembolüdür. Ülkemizin en büyük seralarına sahip ilçede ayrıca biber, salatalık ve domates üretilmekte ve ihraç edilmektedir.

Bölgenin genel olarak tarım ürünleri ile maden ürünleri ihraç edilmektedir. 2000 yılında 135 metre boyunda ve 8,5 metre derinliğinde tamamlanan liman, ilçenin yanında bölgeye de hizmet vermektedir. Dikili Limanında 2006 yılı içerisinde, 469.000 ton yükleme-boşaltma yapılmış, toplam 11681 yolcuya ve 187 adet gemiye hizmet verilmiştir. Limanda aynı zamanda Ro-Ro hizmetleri verilmektedir.

İlçe TÜİK'in 1996 yılında yayımlanan GSYİH rakamlarına göre 5.152.431 YTL ile İzmir genelinde 25. sıradadır ve yüzde 0,47 paya sahiptir. 2.394 \$ kişi başı gelir ile de İzmir genelinde aynı sıradadır.

1997-2007 yılları arasında teşvik belgeli yaklaşık 1.260.000 dolar tutarında balıkçılık sektöründe yatırım gerçekleştirilmiştir.

İlçede Emekli Sandığı'na bağlı 1.214 emekli ve 274 dul-yetim bulunmaktadır.

SSK'ya bağlı emekli sayısı 1.649, çalışan sayısı 2.683'tür.

İlçede Bağ-Kur'dan yaşlı ve malul aylığı alan 897 kişinin yanı sıra 389 ölüm aylığı alan kişi bulunmaktadır. İlçe bazında Bağ-Kur'a bağlı çalışana ilişkin verilere ulaşılamamıştır.

Tablo 3: Faaliyet Gösteren Firmalar, 2007*

Kayıtlı Olduğu Oda	Firma Sayısı
İzmir Ticaret Odası	456
Ege Bölgesi Sanayi Odası	13
Dikili Esnaf ve Sanatkârlar Odası	1.300
Toplam firma sayısı	1.769

Kaynak: İZTO, EBSO, İESOB, 2007

* Oda kayıtlarında aktif olarak gözükülenler

İlçede; Dikili Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği'ne kayıtlı 1.300, İzmir Ticaret Odası'na kayıtlı 456 ve Ege Bölgesi Sanayi Odası'na kayıtlı 13 ve toplamda 1.769 firma bulunmaktadır.

Ziraat Odasına 1.897 üye kayıtlıdır.

İlçedeki kooperatiflerden Dikili Tarım Kredi Kooperatifi'ne kayıtlı 500, Pamuk Tarım Satış Kooperatifi'ne kayıtlı 429, Dikili Merkez Su Ürünleri Kooperatifi'ne kayıtlı 45, Çandarlı Su Ürünleri Kooperatifi'ne kayıtlı 45 ve Bademli Su Ürünleri Kooperatifi'ne kayıtlı 45 üye bulunmaktadır.

İlçede 3 banka, 4 şubesi ile hizmet vermektedir. Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası ve Türkiye İş Bankası'nın Dikili ve Çandarlı Şubesi mevcuttur.

Kredi potansiyeli oldukça sınırlıdır. Bankalar genellikle yaz aylarında artan nüfusun bireysel işlemlerini yapmaktadır.

İlçede 10 yabancı sermayeli şirket bulunmaktadır.

İlçede en çok vergi veren ilk 20 firma ve ilk 20 mükellef Tablo 4 ve 5'te verilmiştir.

Tablo 4: En çok vergi veren ilk 20 firma(2006)

Sıra No	Ünvan	Tutar (YTL)
1.	İlknak Su Ür. San. Ve Tic. A.Ş.	116.413,67
2.	Cesaret Akaryakıt Gıda Tic. Ltd.Şti.	20.969,76
3.	Gensa Mimarlık İnş. San. Tic. Ltd.Şti.	18.446,45
4.	Ösa Müh.Tur. İnş. Mak. San.Tic.Ltd.Şti.	18.205,99
5.	Canpolat Mim. İnş.Turiz.Tic. Ltd.Şti.	17.727,43
6.	Örs İnş. Malz. San. Tic. Ltd.Şti.	11.498,60
7.	O.NA.Z Day.Tük. Mal. İnş. Ltd.Şti.	9.430,22
8.	Efeoğlu Taç Day. Tük.Mal. Ltd.Şti.	7.871,69
9.	Durmaz Granit Mad. San.Tic. Ltd.Şti.	7.635,21
10.	Öğeler Petrol Ltd.Şti.	7.626,55
11.	Remed Sağlık Hiz. San.Tic.Ltd. Şti.	6.957,01
12.	Yıldırım Kuyumculuk İnş. Tic. Ltd.Şti.	6.844,28
13.	Anatolya Mad. San.ve Tic. A.Ş.	6.422,28
14.	H.İbrahim Köse Pet.GıdaSan.Tic.Ltd.Şti	6.154,09
15.	Muhittin Kaya İnş.Taah.Tic. Ltd.Şti.	5.507,80
16.	Delta-M Harita Müh.İnş.Gıda Ltd.Şti.	5.426,81
17.	Hak Değirmencilik İnş.San.Tic. Ltd.Şti.	5.392,03
18.	Türkpet Akaryakıt Tic.Ltd.Şti.	5.249,42
19.	Halil Aydın İnş. Malz. San.Tic.Ltd.Şti.	5.112,59
20.	Özernişler Turz. İnş. Tic.Ltd.Şti.	4.972,02

Kaynak: İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı, 2007

Tablo 5: En çok vergi veren ilk 20 mükellef(2006)

Sıra No	İsim	Tutar (YTL)
1.	Nalan Mut	36.382,22
2.	Murat Dağlı	28.365,07
3.	Erkan Yaman	28.137,27
4.	Güzin Dağlı	22.792,28
5.	Halil İbrahim Ően	18.641,58
6.	Mustafa Yıldırım	17.208,94
7.	Mesut Öcal	14.143,42
8.	Erol Soylu	13.697,30
9.	Adil Kırgöz	11.915,01
10.	Nuri Gündüz	10.260,96
11.	Sevgi Dilik	10.105,41
12.	Emine Turan	9.955,00
13.	Tunç Özay	9.634,64
14.	Baki Özay	9.634,64
15.	Talha Cömert	9.498,81
16.	Zehra Birsen Uçar	8.742,81
17.	M.Ceyhan Adalıoğlu	8.046,93
18.	Semih Yalın	7.877,04
19.	Fikret Baytöre	6.288,32
20.	Nesibe Örs	5.574,35

Kaynak: İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı, 2007

İlçede geleneksel sanatı olan halıcılık, Kocaoba, Mazılı, Yenice, Samanlık ve Çağlan köylerinde yapılmaktadır. Dünyaca ünlü Yağcıbedir halıları, bu yörenin genç kızları ve kadınları tarafından üretilmektedir. El emeği ile el tezgahlarında dokunan ve otantik özelliğe sahip bu halılar iç ve dış pazarlarda büyük ilgi görmektedir.

İlçeden halı ihracatı doğrudan yapılmamaktadır. Halıcılık, geleneksel bir el sanatı olmasının getirdiği birikimle ve kültürümüzün, üzerinde en net biçimde görüldüğu ürünlerin toplandığı alan olarak diğer üreticilere göre ekonomik üstünlük sağlayabilecek bir sektör durumundadır. Bunun için, devlet ve özel sektör tarafından desteklenmeli, sorunları belirlenmeli, dış pazarlarda ihracat artış imkanları araştırılarak, gelişmelerden ve teşviklerden yararlandırılmalıdır.

Dikili'de ayrıca beş adet granit işletmesi bulunmaktadır. Dünyada doğal taş pazarı hızla büyümekte olan bir pazardır. Granit taşlarının şehirlerde kullanılması betonlaşmanın verdiği rahatsızlığı gidermesi, doğal ortam sağlaması ve çok uzun yıllar boyunca eskimemesi açısından önemlidir.

Dünya ülkelerinde çevreye verilen önem ve modern yaşamın getirdiği sorunlar nedeniyle toplumlarda doğal malzemenin kullanılmasına eğilim artmaktadır. Önümüzdeki yıllarda ülkemizde de bu yönde artış beklenmektedir. Ayrıca turistik yörelerde ve tesislerde halen kullanılan granit yapıtaşları, ortama doğal görünüm kazandırmanın yanı sıra, yabancı turistlerin ilgisini de çekmektedir.

Özellikle Kozak bölgesinde çıkarılan granit taşları, renk ve çeşitleri ile iç ve dış piyasada değerli ve aranan bir taştır. Üretilen parke taşlarından 50.000 tonu iç piyasanın ihtiyacını karşılamakta, 100.000 tonu da 20 yıldır Almanya, İtalya vb. çeşitli Avrupa ülkelerine, ayrıca ABD ile İsrail'e Dikili limanından ihraç edilmektedir. Mevcut doğal kaynakların kullanılması, ihracat girdisi ve istihdam açısından granit bölge için önemli bir yer altı zenginliğidir.

Dünyanın sayılı perlit yataklarından biri de yine Dikili'de bulunmaktadır. Perlitin ham olarak değil, patlatılmış, uç ürün olarak ihraç edilmesi gerekmektedir. Ancak bölgede perlit tesisleri yeterli ve uç ürün yağıcak donanımda değildir. Devletin madencilik politikasına göre yeni yatırımcılar Perlit üretiminde bulunabilecektir.

Bazalt ve granit rezervleri Kozak masifinde mevcuttur. Dünyanın en kaliteli, ince taneli granitleri Kozak'ta bulunmaktadır.

Kozağın çam fıstığı, doğal yapısı, tarihsel dokusu bozulmadan, rehabilitasyon projeleri dahilinde granit taş işletmeciliği yapılmalıdır. ÇED raporlarında, Kozağın zarar görmemesi için araştırma ve etüt çalışmaları yapılmalıdır.

Kozak yöresinde doğal taş madenciliğiyle uğraşan birçok firma mevcuttur. Üretilen taşların yine uç ürünler haline dönüştürülmesi gerekmektedir. (parke taşı, bordür taşı, kaplama taşı gibi). Taşın ham olarak ihracatına izin verilmemeli; taşı işleyerek daha fazla katma değer yaratılmalıdır.

3.1. Tarım

İlçede organik tarım zeytinde yapılmaktadır.

Seracılık açısından ilçe büyük bir potansiyele sahiptir. İlçede yer alan seralar Avrupa'da 3. sırada gelmektedir. Yeni faaliyete geçmelerine rağmen Türkiye'nin en önemli seraları olmaya başlamıştır.

Seralar termal suyla ısıtılmaktadır. Dikili kaynarca yöresinde yaklaşık 400.000 dönüm sera bulunmaktadır.

Önümüzdeki iki yıl içerisinde seraların 1.000.000 dönüme ulaşması beklenmektedir. Jeotermal, oksijenli hava ve güneşin bol olması seraların gelişmesine, büyümesine sebep olmaktadır.

Seralarda, domates ve biber üretimi yapılmaktadır. Üretilen ürünlerin yüzde 95'i yurtdışına satılmaktadır.

Tarımdaki en önemli sorun finansmandır.

3.1.1.Bitkisel Üretim

İlçenin 123.040,1 dekarlık kısmında tarımla uğraşmaktadır. Tarım alanının toplam alana oranı % 22,7'dir.

Tablo 6: Tarımsal Alan Dağılımı

	Yüzölçümü (da)		2006 Pay (%)	Kümülatif Değişim (%)
	2002	2006		
Toplam tarım alanı	130.030	123.040,1	100,0	-5,4
Tarla alanı	78.200	72.767	61,0	-6,9
Sebze alanı	3.430	1.793	1,5	-47,7
Meyve alanı	610	610	0,5	0
Süs bitkileri alanı	-	0,1	-	-
Bağ alanı	70	100	0,1	42,9
Narenciye alanı	180	180	0,1	0
Zeytin alanı	38.650	43.540	35,4	12,7
Kavaklık alanı	-	-	-	-
Nadas alanı	1.110	1.050	0,9	-5,4
Tarıma elverişli boş arazi	8.050	3.000	2,4	-62,7
Sulanan tarım alanı	59.620	74.383,1	60,5	24,8

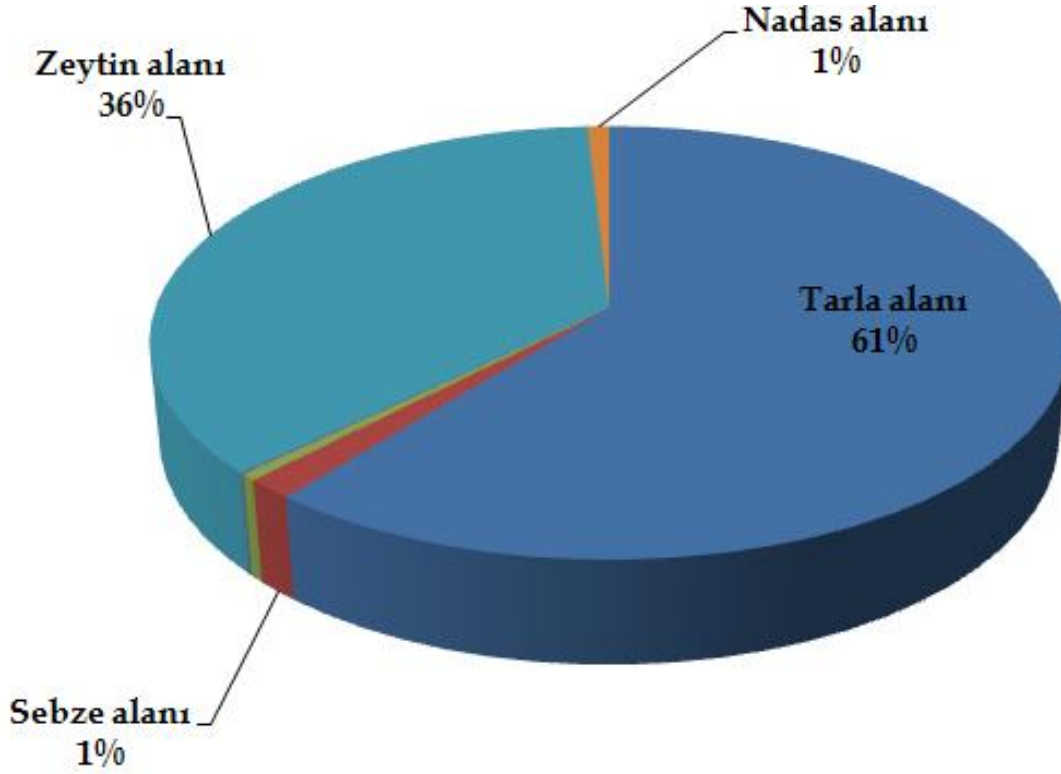
Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü, 2007

Tarım arazisinin % 61'i tarla alanı olarak kullanılmaktadır. 72.767 da tarla alanını 43.540 da. ile zeytin izlemektedir. 1.793 da. alan ise sebze alanıdır.

2006 yılında toplam tarım alanı içinde tarla alanı yüzde 61, zeytin alanı yüzde 36, sebze alanı yüzde 1 ve nadas alanı yüzde 1 paya sahiptir.

Tarıma elverişli boş arazi 3.000 da'dır. Sulanan alan 74.383,1 dekar olup, tamamı halk sulaması şeklindedir. Sulanan tarım alanı 2002 yılında 59.620 iken, 2006 yılında 74.383,1'e yükselmiştir. Dikili'de kuru tarımdan sulu tarıma doğru geçiş görülmektedir.

Grafik 1: Tarım Arazileri Dağılımı(2006)

Kaynak: Tablo 6

Dikili ilçesi, her türlü tarımın yapılabileceği ekolojik koşullara sahip olmasına rağmen dört ana ürün üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu ürünler, buğday, pamuk, tütün ve zeytindir. Bu ürünlerin yetiştiriciliği geniş yer tutmaktadır.

2006 yılı itibariyle en fazla ekim alanına sahip tarla ürünü 33.150 da. ile buğday ve 19.000 da ile pamuktur. Bunu 10.100 da. ile mısır(silaj), 18.000 da. ile fiğ(kuru), 3.850 da. ile arpa, 2.650 da ile ayçiçeği(yağlık) ve 2.010 da. ile patates izlemektedir.

Ayrıca ilçede yulaf, bakla, bezelye, nohut, fasulye, mısır, tritikale, sorgum(ot), yonca(kuru), soğan(kuru) ve susam ekilmektedir.

Tarla ürünlerinde 2006 yılı üretimler, 40.400 ton mısır(silaj), 11.603 ton buğday, 4.750 ton pamuk, 4.020 ton patates, 2.000 ton mısır(dane), 795 ton fiğ(kuru ot), 663 ton ayçiçeği(yağlık), 539 ton arpa, 203 ton tritikale(dane), 200 ton yonca(kuru) olarak gerçekleşmiştir. İlçede 2006 yılında toplam 81.277 da. alana tarla ürünü ekimi yapılmış ve 65.620 ton ürün elde edilmiştir.

2002 yılında ise toplam 78.050 da alana tarla ürünü ekimi yapılarak 35.401 ton ürün elde edilmişti.

İlçede 2002 yılında üretilmeyen tritikale(dane), soğan(kuru), yulaf(ot), sorgum(ot), bakla(hayvan yemi), bezelye(kuru) ve ayçiçeği(çerezlik) 2006 yılında üretilmiştir. Buna karşın; yonca(yeşil ot) ve mısır(hasil) üretimden kaldırılmıştır.

Tablo 7: Tarla Ürünleri Üretimi

Ürün	Ekiliş Alanı (da)			Üretim (ton)			Verim (kg/da)		
	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)
Mısır (silaj)	1.300	10.100	677	6.800	40.400	494	5.230	4.000	-23,5
Buğday	39.000	33.150	-15	13.650	11.603	-15	350	350	0
Pamuk (kütlü)	20.000	19.000	-5	5.000	4.750	-5	250	250	0
Patates	1.500	2.010	34	3.000	4.020	34	2.000	2.000	0
Mısır (dane)	1.000	2.000	100	500	2.000	300	500	1.000	100
Fiğ (kuru)	850	5.300	523,5	400	795	98,8	470	150	68
Ayçiçeği (yağlık)	2.500	2.650	6	250	663	165,2	100	250	150
Arpa (diğer)	1.000	3.850	285	140	539	285	140	140	0
Tritikale	0	580	---	0	203	---	---	350	---
Yonca (kuru)	800	160	-80	800	200	-75	1.000	1.250	25
Soğan (kuru)	0	160	---	0	192	---	---	1.200	---
Tütün	7.500	1.200	-84	600	96	-84	80	80	0
Yulaf (ot)	0	270	---	0	41	---	---	150	---
Sorgum (ot)	0	170	---	0	34	---	---	200	---
Bakla(kuru)	1.000	300	-70	100	30	-70	100	100	0
Bakla	0	100	---	0	17	---	---	170	---
Nohut	150	80	46,6	23	12	48	150	150	0
Bezelye (kuru)	0	100	---	0	10	---	---	100	---
Fasulye(kuru)	150	50	-66,6	30	10	-66,6	200	200	0
Ayçiçeği (çerez)	0	27	---	0	3	---	---	125	---
Susam	100	20	-80	8	2	-75	80	100	25
Yonca (yeşil)	200	0	-100	800	0	-100	4.000	---	---
Mısır (hasıl)	1.000	0	-100	3.300	0	-100	3.300	---	---
Toplam	78.050	81.277	4,1	35.401	65.620	85,3	---	---	---

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü, 2007.

İlçede mısır(silaj) dışında tarla ürünlerinin tümünün dekar başına verimliliği aynı kalmış veya artış göstermiştir.

2002-2006 yıllarını kıyasladığımızda tarla ürünleri ekim alanının ve üretimin arttığı görülmektedir. 2006 yılı içerisinde 409 çiftçiye 1.217.040,09 YTL. kütlü pamuk karşılığı olarak kütlü pamuk primi ödemesi, 4 çiftçiye 9.241,00 YTL dane mısır destekleme primi ödemesi, ve 142 çiftçiye 79.938,00 YTL zeytinyağı primi ödemesi yapılmıştır.

Ayrıca yine 2006 yılı içerisinde doğrudan gelir desteği ödemeleri için 1556 çiftçiye dosya açılmış olup, slajlık mısır desteklemesi çalışması kapsamında 186 çiftçi kayıt altına alınmış, 6209,95 dekarlık alan için 386.353,31 YTL destekleme primi başvurusu yapılmıştır. Yanı sıra, fiğ desteklemesi için 239 çiftçi kayıt altına alınmış, 3992,05 dekarlık alan için 205.000 YTL destekleme primi başvurusunda bulunulmuştur.

Tablo 8: Sebze Üretimi

Ürün	Ekiliş Alanı (da)			Üretim (ton)			Verim (kg/da)		
	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)
Domates(sofr.)	1.000	500	-50	2.500	2.500	0	2.500	5.000	100
Karpuz	1.300	450	-65,3	2.600	2.250	-13,4	2.000	5.000	150
Kavun	80	50	-37,5	80	300	275	1.000	6.000	500
Börülce (taze)	0	250	---	0	300	---	---	1.200	---
Lahana (beyaz)	100	70	-30	300	210	-30	3.000	3.000	0
Hıyar (sofr.)	170	80	-53	374	160	57,2	2.200	2.000	9,1
Biber(dolma)	50	40	-20	30	160	433,3	600	4.000	566,6
Biber(sivri)	90	70	-22,2	135	140	3,7	1.500	2.000	33,3
Biber (salçalık)	0	25	---	0	100	---	---	4.000	---
Kabak(sakız)	120	60	-50	144	72	-50	1.200	1.200	0
Bezelye (taze)	100	100	0	150	60	-60	1.500	600	-61
Patlıcan	300	20	-93,3	600	40	-93,3	2.000	2.000	0
Lahana(kırm.)	40	20	-50	80	40	-50	2.000	2.000	0
Soğan (taze)	30	30	0	30	36	20	1.000	1.200	20
Pırasa	250	15	-94	500	30	-94	2.000	2.000	0
Marul (kıv.)	40	30	-25	40	30	-25	1000	1.000	0
Ispanak	50	30	-40	40	30	-25	800	1.000	25
Marul(göbekli)	30	20	-33,3	45	30	-33,3	1.500	1.500	0
Kereviz (kök)	40	20	-50	40	20	-50	1.000	1.000	0
Fasulye(taze)	50	20	-60	30	14	-53,3	600	700	16,6
Karnabahar	60	0	-100	30	0	-100	500	---	---
Soğan (kuru)	100	0	-100	100	0	-100	1.000	---	---
Bakla (taze)	60	0	-100	42	0	-100	700	---	---
Toplam	4.060	1.900	-53,2	7.890	6.552	-16,9	---	---	---

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü, 2007

İlçede sebze tarımında en fazla domates üretimi yapılmaktadır.

2006 yılında toplam 2.500 ton domates üretimi 500 da alanda yapılmıştır.

Üretim açısından 2.500 ton domatesi 2.250 ton ile karpuz, 300 ton ile kavun ve börülce, 210 ton lahana(beyaz), 160 ton hıyar(sofralık) ve dolmalık biber izlemektedir.

Üretim miktarı değerlendirmesine göre karpuz ikinci, kavun ise üçüncü sıradadır. En az ekilen ürün ise fasulye ve kereviz olmuştur.

2002 yılında üretilmesine rağmen karnabahar, kuru soğan ve taze bakla 2006 yılında üretimden kalkmıştır.

Buna karşın salçalık biber ve taze börölce üretimi 2006 yılında yapılmıştır. 2002 yılına göre 2006 yılında sebzenin toplam ekiliş alanının ve üretiminin azaldığı görülmektedir.

İlçe seracılık açısından iyi bir potansiyele sahiptir. Özellikle sıcak su kaynaklarının bulunması bir ayrıcalık ve rekabet şansı yaratmaktadır. Ancak sıcak su kaynaklarının yakınındaki arazilerin ıslah edilmesi gerekmektedir.

28,06 da alanda örtü altı tarımı yapılmaktadır. Bunun 28 da'lık kısmında sebze meyve üretimi yapılmakta olup 0,06 da alan ise süs bitkileri için ayrılmıştır. İlçedeki meyve üretimi Tablo 9'da gösterilmiştir.

İlçede 2006 yılı itibariyle ağaç varlığı zeytinde yoğunlaşmış durumdadır. 437.600 adet meyve veren yaşta zeytin ağacı bulunmaktadır. Son yıllarda özellikle zeytin ve zeytin yetiştiriciliği önemli ölçüde artmaktadır.

Ağaç sayısına göre şeftali ikinci, armut üçüncü sıradadır. İlçede 26.500 şeftali, 18.200 armut ağacı bulunmaktadır.

İlçede 8.752 ton zeytin, 795 ton şeftali, 364 ton armut, 340 ton erik, 133 ton kayısı, 120 ton mandalina(satsuma), 90 ton badem, 80 ton mandalina(diğer), 47 ton Antep fıstığı yetiştirilmiştir.

Üretilen 8.752 ton zeytinin 7.122 tonluk kısmı yağlıktır ve 1.424 ton zeytin yağı elde edilmiştir. İlçede toplam 530.790 ağaçtan 10.902 ton ürün elde edilmiştir. İlçede 2006 yılında 20 dekar alanda bağcılıkla uğraşmaktadır. Ancak henüz bir üretime geçilmemiştir. Şaraplık üzüm ise üretilenmemektedir.

Meyvecilik henüz istenen seviyede değildir. Bunun sebebi de su kanallarının kıtlığı ve ilçe topraklarının yapısıdır. Yüksek kesimlerde hayvancılık diğer tarımsal faaliyetlerin yeteri kadar önemsenmesini engellemektedir. Çünkü ilçede bir iki köyün haricinde yerleşim yerleri yenidir. 1940 - 1950 yıllarında küçük köyler ve mezralar yol kenarlarına ve ilçe ile kasaba yakınlarına iskan edilmiştir. Yüksekte bulunan eski yerleşim yerlerindeki araziler sahihsiz kalmıştır. Örneğin yayla bağcılığı projesini hayata geçirme imkanı olmamıştır.

Tablo 9: Meyve Üretimi

Ürün	Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı			Üretim (ton)			Verim (kg/ağaç)		
	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)
Zeytin (yağlık)	333.600	356.100	6,8	8.340	7.122	-14,8	25	20	-5
Zeytin (sofralık)	83.400	81.500	-2,4	1668	1630	-2,4	20	20	0
Şeftali	24.500	26.500	8	735	795	8	30	30	0
Armut	18.000	18.200	1,2	360	364	1,2	20	20	0
Erik	17.000	17.000	0	340	340	0	20	20	0
Kayısı	5.800	5.300	-8,8	145	133	-8,8	25	25	0
Mandalina (satsuma)	3.000	3.000	0	120	120	0	40	40	0
Badem	6.000	6.000	0	90	90	0	15	15	0
Mandarin (diğer)	1.900	2.000	5,2	76	80	5,2	40	40	0
Antep Fıstığı	6.000	6.000	0	24	47	96	4	7	24
Mandalina (clementine)	1.000	1.000	0	40	40	0	40	40	0
Ayva	1.500	1.500	0	38	38	0	25	25	0
Dut	1.800	1.800	0	36	36	0	20	20	0
Ceviz	500	500	0	15	15	0	30	30	0
Kiraz	500	500	0	10	10	0	20	20	0
İğde	1.000	1.000	0	10	10	0	10	10	0
Portakal (diğer)	290	200	31,2	15	10	-33,2	50	50	0
Elma(golden)	200	200	0	6	7	16,8	30	35	4,2
Limon	340	340	0	5	5	0	15	15	0
Nar	2.000	2.000	0	5	5	0	15	15	0
Vişne	150	150	0	5	5	0	30	30	0
Toplam	508.480	530.790	4,4	12.083	10.902	-9,8	---	---	---

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü, 2007

İlçede tarımsal alet ekipman kullanımını yaygındır. İlçede kullanılan alet ve ekipmanlar tabloda ayrıntılı olarak verilmiştir.

Tablo 10: Tarımsal Alet ve Ekipman Varlığı (2006)

Alet-Ekipman	Adet	Alet-Ekipman	Adet
Kulaklı traktör pulluğu	790	Pülverizatör	941
Kültüvatör	75	Kimyasal gübre dağıtıcısı	15
Atomizör	215	Santrifüj pompa	32
Dişli tırmık	160	Elektropomp	82
Tozlayıcı	5	Sap parçalama makinası	20
Motopomp (termik)	820	Traktör	796
Su tankeri (tarımda kullanılan)	120	Kepçe (tarımda kullanılan)	4
Seyyar süt sağım makinası	12	Tarım arabası	670
Yağmurlama tesisi	6	Süt sağım tesisi	1
Yem hazırlama makinaları	20	Derin kuyu pompa	60
Sedyeli, motorlu pülverizatör tozlayıcı kombine atomizör	110	Selektör (sabit veya seyyar)	1
Damla sulama tesisi	1	Mısır hasat makinası	7
Yer fıstığı hasat makinası	5	Mısır silaj makinası	15
Tınaz makinası	10	Krema makinası	5
Balya makinası	10	Sap döver harman makinası (batöz)	45
Orak makinası	260	Biçer bağlar makinası	15
Fide dikim makinası	11	Ot tırmığı	40
Üniversal ekim makinası	15	Patates dikim makinası	6
Traktörle çekilen hububat ekim makinası	30	Pnömatik ekim makinası	6
Toprak burgusu	10	Hayvanla- traktörle çekilen ara çapa makinaları	120
Toprak ve tesviye makinaları	10	Set yapma makinası	20
Merdane	230	Kombik ürüm	520
Dip kazan (subsoiler)	10	Toprak frezesi (rotovator)	15
Diskli pulluk	28	Kulaklı anız pulluğu	75
Hayvan Pulluğu	10	Diskli anız pulluğu	80
Diskli tırmık	25	Hayvanla çekilen hububat ekim makinası	140
Kombine hububat ekim makinası	25	Döven	4
Patates sökme makinası	2	Kombine patates hasat makinası	3

Kaynak: İl Tarım Müdürlüğü, 2007.

3.1.2. Hayvancılık

Hayvancılık ilçenin önemli bir gelir kaynağını oluşturmaktadır. Özellikle küçükbaş hayvancılık yaygın olarak yapılmaktadır.

Tablo 11: Hayvan Varlığı

Tür	2002	2006	Artış (%)
Sığır	4.370	5.930	35,7
Koyun	52.000	55.000	5,8
Keçi	9.100	10.000	9,9
Tavuk	0	58.300	-
At	450	137	-69,6
Katır	30	18	-40
Eşek	404	230	-43,1
Hindi	0	60.000	-
Deve	23	25	8,7

Kaynak: İl Tarım Müdürlüğü, 2007

İlçede 2006 yılı itibariyle 55.000 koyun, 58.300 tavuk, 60.000 hindi, 10.000 keçi, 5.930 sığır bulunmaktadır.

İlçede kümes hayvancılığı da yapılmaktadır.

2006 yılı içinde 210.000 broiler tavuk, 110.000 adet hindi kesimi yapılmıştır.

İlçede üretilen hayvansal ürünler arasında 14.174 ton ile süt üretimi başı çekmektedir. Bunun yanında 1.040 ton hindi eti, 308,9 ton tavuk eti üretimi, 260 ton kırmızı et, 45 ton yapacağı, 4,4 ton keçi kılı, 5,5 ton bal ve 3.000 balmumu üretilmiştir.

Dikili'nin toplam 22 köyünde arıcılık yapılmaktadır.

Bu köylerde toplam 100 adet eski tip kovan, 6.250 yeni tip kovan bulunmaktadır.

Hayvancılık sektörünün gelişmesi için başta ülkemizde izlenen hayvancılık politikaları, çayır ve mera ile kaba yem ihtiyacı, yem sanayii, hayvan ıslahı, hayvan ve biyolojik madde ithalatının yarattığı sağlık sorunları, yetiştiricilikte suni tohumlamanın önemi, beyaz et ve yumurta üretimi, satış sorunları, Avrupa Birliği adaylık sürecinde hayvancılık sektöründe alınması gereken önlemler, kaçak kesimler, hayvan ürünlerinde gıda güvenliği ve halk sağlığı sorunları araştırılmalıdır.

Deniz kenarında olmasına karşın Dikili'de balıkçılığın fazla geliştiği söylenemez. Ancak son yıllarda özellikle Karadeniz'den gelen büyük balıkçı tekneleri ile bu iş kolunun da bir ivme kazandığı saptanmıştır.

İlçe Tarım Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre ilçede toplam 259 adet balıkçı teknesi bulunmaktadır. Daha ziyade derin su balıkçılığının yapıldığı Dikili açıklarında, sardalya, uskumru ve kolyoz başta olmak üzere her türlü balık avlanmaktadır. Tutulan balığın önemli bir bölümü Bergama ve İzmir'e gönderilmektedir. Son yıllarda özellikle karides üretimi artmış olup ihraç edilmektedir.

Dikili balıkçı barınağının etrafı dinlenme yerleri ile çevrilidir ve şehrin merkezinde bulunmaktadır. Barınakta 1 Balık Restorantı, 6 Kabzımal ve S.S. Dikili Merkez Su Ürünleri Kooperatifinin balık satış reyonu bulunmaktadır. Halk ve çevre iller balık ihtiyacını buradan karşılamaktadır. Barınak Dikili'nin bacasız fabrikası olup, 2000 kişi buradan geçimini sağlamaktadır.

Barınak yurt dışından ve içinden gelen turizm amaçlı yatılara hizmet vermektedir.

Dikili Körfezi, Türkiye'nin en geniş deniz çayırına sahip olup, bol miktarda lezzetli balıkları barındırmaktadır. Körfez, ülkemizin en verimli ahtapot havzalarından birisidir. Kış sezonunda küçük gelir kaynaklarından olan ahtapot aynı zamanda yurt dışına da ihraç edilmektedir.

3.1.3. Tarımsal üretim gelirleri

Tablo 12: Gayri Safi Tarımsal Gelir

Üretim Kolları	Üretim (Ton)			Gayri Safi Gelir (YTL)		
	2002	2006	Artış Oranı (%)	2002	2006	Artış Oranı (%)
Tarla Ürünleri	35.401	65.620	85,4	11.382.600	15.069.915	32,4
Meyve	12.091	10.922	-9,7	8.817.450	14.555.340	65,1
Sebze	7.890	6.522	-17,3	1.348.450	2.695.300	99,9
Et						
Beyaz	-	1.348,9	-	-	7.321.150	-
Kırmızı	320,9	260	-19	2.708.160	2.961.200	9,3
Süt	10.915	14.174	29,9	3.274.500	8.769.800	167,8
Balmumu	0,7	3	328,6	3.990	22.500	463,9
Su ürünleri*	---	383	---	---	1.526.934	---
Yapağı	36	45	25	39.600	78.750	98,9
Keçi kılı	4,1	4,4	7,3	2.460	4.400	78,9
Bal	5	5,5	10	25.000	46.750	87
Toplam	66.664	99.288	48,9	27.602.210	53.052.039	92,2

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü Verileri ve İlçe Kaymakamlığı Kayıtları, 2007

*Su ürünleri verileri İlçe Tarım Müdürlüğü'nden 2006 yılı için alınmıştır.

İlçenin 2006 yılı itibariyle tarımsal üretim geliri 53.052.039 YTL seviyesindedir.

İlçede tarımdan elde edilen gelirler Tablo 12’de ayrıntılı olarak verilmiştir. İlçenin tarımsal üretim gelirleri 2006 yılında 2002 yılına göre artış göstermiştir. İlçede süs bitkileri üretimi yoktur. Süs bitkileri dışarıdan alınmaktadır.

3.2. Sanayi

İlçede tarıma dayalı sanayi ve işletmeler öne çıkmaktadır.

6 adet zeytinyağı fabrikası, 3 adet yağhane(sulu baskı), 2 adet çırçır fabrikası, 3 adet un fabrikası, 4 adet mandıra, 2 adet yoğurt imalathanesi, 2 adet mezbaha, 5 adet hindi işletmesi, 1 adet tavuk işletmesi, 1 adet FİDAŞ(sebze fidanı üretimi, 2 adet zeytin fidanı ve 3 adet çiçek fidanı üretimi mevcuttur.

Bu tesislerde Avrupa standartlarına uygun teknoloji kullanılmaktadır.

Tablo 13: Sanayi Alanları

	İsim	Kuruluş yılı	Toplam alan (km ²)	İşletme Sayısı		İstihdam (adet)	Doluluk oranı (%)
				Yabancı	Yerli		
Küçük Sanayi Sitesi	Dikili KSS	1978	156	-	100	160	100

Kaynak: Sanayi Ticaret İl Müdürlüğü, İlçe Kaymakamlığı, 2007

Dikili küçük sanayi sitesi 1978 yılında kurulmuştur. 156 km² alanda faaliyet göstermektedir. 100 adet yerli işletme bulunmaktadır.

3.3. Ticaret

Ticaret merkezi bulunmayan ilçede 2 adet pazaryeri mevcuttur. İki pazarın toplam alanı 10.000 m²’dir.

Tablo 14: Ticaret Merkezleri

	İsim	Toplam alan (m ²)	İşletme sayısı	Doluluk oranı (%)
Pazaryeri	Dikili Açık Pazar Yeri	5.000	-	100
	Çandarlı Açık Pazar Yeri	5.000	-	100

Kaynak: İlçe Kaymakamlığı, 2007

İlçede yer altı zenginliği olarak altın, gümüş, pomza ve perlit bulunmaktadır.

Bölgede genel olarak tarım ürünleri ile madenler ihraç edilmektedir. İhraç edilen madenler ağırlıklı olarak granit ve perlittir. Ayrıca zeytinyağı ve ayçiçeği yağı ihracatı yapılmaktadır.

İlçede 2006 yılı itibariyle 6 firma ihracat yapmakta olup, 2006 yılında toplam 7.550.654.79 \$'lık ihracat yapılmıştır. Ege ihracatçı birliklerine kayıtlı 7 üye firma bulunmaktadır.

Gübre önemli ithalat ürünleridir.

3.4. Turizm

Dikili 40 km.'lik kumsalında sıralanmış mavi bayraklı plajları ve Ege'nin serin mavi sularının çekiciliğine sahiptir.

İlçede yaz turizmi ve termal turizm gelişmiştir. Dikili Limanı, turizm açısından ilçenin önemli bir gelir kaynağıdır. Temiz plajları, termal kaynaklarının zenginliği, iç ve dış turizm açısından önemlidir.

Merdivenli ve Deniz Köy`de bulunan krater gölleri ile mağaraları ve Madra Çayı`na dayanan ormanları ilçenin doğal zenginlikleri arasındadır.

Deniz kıyı uzunluğu 42 km olup, 36 km.'si kumsaldır. İlçe, 36 km.'lik kesintisiz kumsalı ile Dünya'nın en uzun kumsalına sahip nadir yerlerden biridir.

Merkezdeki Dikili kumsalının uzunluğu 15.000 m., Makaron Çif. kumsalının uzunluğu 7.000 m., Çandarlı kumsalının uzunluğu da 5.000 m.'dir.

Bademli kumsalı ilçeye 10 km uzaklıkta olup uzunluğu 1.000 m'dir. Buradaki Beach Club mavi bayrağa sahiptir.

İlçedeki toplam mavi bayraklı plaj sayısı 4'tür.

Mavi bayrak başvuru üzerine verilmektedir. Dikili ve çevresinde başvuru yapılmadığı için mavi bayrak taşımayan plaj ve koylar da deniz suyu, temizlik ve ekolojik korunma bakımından aynı güvenliğe sahiptir.

Hayıtlıköy, Garip Adası, Kokarot, Ayazma, Bademli, Kilik, Zindancı, Deniz Ilcası, Er, Kalem Adası, Pizza, Çam kamp ve Kayra Dikilide denize girilebilecek koy ve plajlardandır.

İlçede 3 seyahat acentası bulunmaktadır.

Nebilerdeki şelale, yaşlı ağaçlar ve mağara Dikili'nin görülmeye değer doğa güzelliklerindedir.

Atatürk Botanik Bahçesi 30 ha alanda 3.000 bitki çeşidi ile bir renk cümbüşü sunmaktadır.

Dikili Bademli koyu yatçılık için elverişlidir.

İlçede jeotermal kaynaklar turizm açısından önemlidir. Dikilide yılın 12 ayı termal tedavi imkanı bulunmaktadır. Termal tedavi, özellikle romatizma, kireçlenme, cilt ve böbrek taşı hastalıklarına önerilmektedir. Termal tedaviden, konaklamalı modern tesislerinde, Kocaoba Ilıcasında ve Bademli Deniz Ilıcasında yararlanılabilmektedir.

Kocaoba Ilıcası Bergama yönünde ana yola girer girmez sol tarafta yer almaktadır. Su sıcaklığı 45-56 derece arasındadır. Bademli Deniz Ilıcası yaz kış deniz ve ılıcaya girme imkanı sunmaktadır. Bademli ılıcasının kaynak sıcaklığı 65 derece, deniz ve açık kaynar sıcaklığı 42 derece dolaylarındadır.

Ayrıca, çamurlu suyu ile ünlü Çamur Ilıcası'nda ve Nebiler Ilıcası'nda tedaviye yardımcı olacak sıcak su banyo imkanı bulunmaktadır. Nebiler Ilıcası çınar ağaçlarının gölgesinde kubbeli hamamı ve dinlenme kabinleri ile oldukça sakin bir yerdedir.

Zeytindalı Kaplıcası 12 adet özel aile havuzu, 8 oda, 20 yatak ve masaj servisi ile hizmet vermektedir. Termal suyu 254 metrelik kendi kuyusundan 45 derece sıcaklıkta elde edilmektedir.

Yakın çevre doğal güzelliklerinden olan Karagöl, Karadağ'ın yemyeşil tepeleri arasından görünen doğal güzelliklerdendir.

İlçenin turizm kapasitesi yaz aylarında özellikle yerli turistlerle birlikte artmaktadır. Bu artış, ilçenin Bergama, Kınık vb. çevre ilçelere yakın olması nedeniyle yazlık 2. konut şeklinde tercih edilmesi ile görülmektedir. Ayrıca yerli - yabancı her turiste uygun otel, pansiyon, kamp alanı vb. çeşitli alternatif tesisler bulunmaktadır.

Yanı sıra, Dikili'ye Yunanistan'dan gemilerle gelen turistlerin ilçede hiçbir surette konaklamalarına imkan verilmemesi turizmde olumsuzluk yaratmaktadır. Midilli Adası'ndan gelen turistler limanda yasal işlemler yapılmak amacıyla gümrüğe alınmakta ve işlemleri takiben acenteler tarafından getirilen otobüslerle Bergama'ya götürülmekte ve dönüşte de aynı yöntemle otobüslerden gemiye transferleri sağlanmaktadır.

Bu nedenle turistlerin Dikili ilçesine katkısı yetersizdir. Yerel el sanatları, folklorü gibi yaşayan kültür ağırlıklı uygulamalı paketlerle, turistlerin ilçede kalması sağlanarak yörenin kültür çeşitliliğini tanıma imkanı sağlanmalıdır.

Dikili eğer turizm potansiyelini değerlendirebilirse, örneğin plajını, gerekli ve yeterli konaklama tesislerini kurabilirse, kaplıca suları da olduğu için turizme yönelik kaynakları daha olumlu kullanabilir.

Dikilide iç turizmin yanı sıra, dış turizme yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir. Dikili iskelesine uğrayan turist gemilerinin doğrudan Bergama'ya gitmesi yerine ilçede kalması sağlanmalıdır.

İlçede bulunan otel, motel ve pansiyon sayıları tabloda ayrıntılı olarak verilmiştir.

Tablo 15: Turistik Tesisler

Türü	Turizm işletme belgeli		
	Tesis sayısı	Oda sayısı	Yatak sayısı
Üç yıldız	2	113	243
İki yıldız	1	47	106
Motel	2	66	145
Pansiyon	8	-	261
Kamp	2	-	136
Toplam	15	226	891

Kaynak: Dikili Kaymakamlığı Kayıtları, 2007

İlçeye bağlı Çandarlı kasabasında turistik yer olan Çandarlı Kalesi mevcuttur. Kasabada 2 motel, 2 otel, 6 pansiyon bulunmaktadır. Toplam yatak kapasitesi 433'tür.

Ayrıca Bademli köyünde ve Denizköy'de 7 pansiyon, 5 motel, 2 dinlenme tesisi ve 1 tatil köyü mevcuttur. Yazın karayolu ile gelen yerli ziyaretçi sayısı 150.000 civarındadır. Denizyolu ile gelen yabancı ziyaretçi sayısı da 4.772'dir. Günlük bot turları ile ilçenin mavi sularına ulaşabilmektedir. 2006 yılında ilçede verilen pasaport sayısı 157 olup, vize işlemi yapılan pasaport sayısı ise 140'tır.

3.5. Kamu Maliyesi

Tablo 16: Vergi(2006)

		Mükellef sayısı	Tahakkuk edilen vergi tutarı (YTL)	Tahsil edilen vergi tutarı (YTL)
Maliye Bakanlığı	Gelir	1.748	6.856.861,37	5.413.275,29
	Kurumlar	265	770.111,68	288.260,54
	Katma değer	1.339	2.260.092,55	1.555.911,74
	Diğer	1.403	5.542.957,79	5.239.555,47
Belediye	Emlak	40.300	913.447,18	713.553,40
	Çevre temizlik	3.250	91.731,36	57.562,86
	Diğer	1.500	254.235,00	236.000,00
Toplam vergi gelirleri (YTL)			16.689.436,93	13.504.119,30

Kaynak: İl Vergi Dairesi Başkanlığı, İlçe Kaymakamlığı, 2007

İlçede tahakkuk edilen vergi tutarı 16.689.436,93 YTL olup, tahsil edilen vergi tutarı ise 13.504.119,30'dur.

Belediye toplam bütçe büyüklüğü 11.134.502,00 YTL'dir. Kamu yatırımları 393.794,25 YTL'dir.

4. Sosyal Yapı

4.1. Eğitim

Tablo 17: Eğitim Durumu

Türü		Adet	Erkek öğrenci	Kız öğrenci	Öğretmen sayısı	Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı
Okul Öncesi		9	100	98	13	15
İlköğretim		29	1635	1596	140	23
Ortaöğretim	Meslek lisesi	2	323	327	41	16
	Diğer liseler	1	131	168	23	13
Yüksek Öğretim	Meslek yüksek okulu	-	-	-	-	-
	Lisans	-	-	-	-	-
Toplam		41	2.189	2.189	217	20

Kaynak: İzmir Milli Eğitim Müdürlüğü, 2007

İlçede İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün verilerine göre eğitim durumu Tablo 17'de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Tablo 18: Eğitim Durumu

Türü	Adet	Erkek öğrenci	Kız öğrenci	Eğitmen sayısı
Dershane	2	131	146	26
Sürücü kursu	1	371	86	14
Halk eğitim merkezi	1	266	294	7
Diğer eğitim ve kurs merkezi	1	70	2	0
Toplam	5	838	528	47

Kaynak: İzmir Milli Eğitim Müdürlüğü, 2007

İlçede okul dışı eğitim Halk Eğitim Merkezi kanalıyla organize edilmektedir. Eğitime ve öğretime yönelik çalışmalar ilçe merkezi ve köylerinde çeşitli konularda konferanslar ve eğitim çalışmalarını çeşitli kurslar açmak yoluyla yapılmaktadır.

İlçede 2 özel dershane bulunmaktadır.

4.2. Sağlık

İlçe Sağlık Grup Başkanlığına bağlı olarak Dikili Merkezde 2, Çandarlı Kasabası ile Kabakum ve Bademli köylerinde 1'er olmak üzere toplam 5 adet Sağlık Ocağı mevcuttur. Kocaoba, Salihler, Deliktaş ve Denizköy köylerinde 1'er adet sağlık evi bulunmaktadır.

Tablo 19: Sağlık Hizmetleri

		Adet		Yatak kapasitesi		Doktor sayısı		Hemşire sayısı		Diğer sağlık görevlisi		Hizmet verilen hasta sayısı
		M	İ	M	İ	M	İ	M	İ	M	İ	
KAMU	Hastane	-	1									
	Sağlık Ocağı	5	-	8	-	23	-	15	-	41	-	157.392
	Toplam	5	1	8	-	23	-	15	-	41	-	157.392
ÖZEL	Hastane	-	-	-	-							
	Poliklinik	2	-	-	-	4	-	1	-	-	-	-
	Tıp Merkezi	-	-	-	-							
	Toplam	2	-	-	-	4	-	1	-	-	-	-
Genel Toplam		7	1	8	-	27	-	16	-	41	-	157.392

Kaynak: İlçe Kaymakamlığı, 2007

M: Mevcut, İ: İhtiyaç

İlçede sağlık hizmetleri; çevre sağlığı, suları klorklamak, hastalık etkeni kara sinek ve sivri sinek gibi haşerelerle mücadele, tedavi yöntemlerinin uygulanması, aşılama kampanyaları ile yürütülmektedir. Bu hizmetler Sağlık Grup Başkanlığı ile Çandarlı Sağlık Ocağı doktorları ve yardımcı personeli ile yapılmaktadır.

Alınan önlemlerle bugüne kadar ilçede halkın sağlığını tehdit eden salgın bir hastalık olmamıştır. Özellikle köylerde oturan ve okul çağındaki çocukların tümü görevli sağlık personeli tarafından periyodik olarak sağlık kontrolünden geçirilmektedir.

Tablo 20: Diğer Sağlık Hizmetleri

Tür		Adet	İhtiyaç
KAMU	Laboratuvar	1	-
	Aile Hekimi	8	-
ÖZEL	Özel muayenehane	14	-
	Eczane	12	-

Kaynak: İlçe Kaymakamlığı, 2007

Doktor başına düşen kişi sayısı 1.222 kişidir.

İlçe merkezinde 9, Çandarlı Beldesinde 3 olmak üzere ilçede toplam 12 adet eczane bulunmaktadır.

İlçede poliklinik hizmetlerde 2006 yılı sonu itibariyle 147.127 hastaya bakılmış, bunlardan 3.838'i başka kurumlara sevk edilmiştir. Ayrıca 3.115 kişiye dış polikliniğinde hizmet verilmiştir.

Ana çocuk sağlığı ve aile planlaması hizmetleri içinde 2.701 kişiye Aile Planlaması Polikliniğinde hizmet verilmiştir. 2006 yılı sonu itibariyle 63.208 kişiye laboratuvar hizmeti verilmiştir.

4.3. Kùltür, Spor ve Sosyal Yaşam

İlçede kùtùphane ve bir sanat galerisi yer almaktadır.

Tablo 21: Kùltürel Tesisler

Tùr	Mevcut	İhtiyaç	Kapasite
Kùtùphane	1	*	(kitap)
Dùzenlenen şenlik ve festival	1	*	45(gùn)

Kaynak: İlçe Kaymakamlığı, Turizm İl Müdürlüğü, 2007

* Bilinmemektedir.

Karşı kıyısında yer alan Yunanistan'ın Midilli Adası ile kurduğu ilişkiler sayesinde "Barış kenti" olarak anılan Dikili, her yaz geleneksel olarak dùzenlediđi Barış ve Demokrasi şenlikleri ile tüm dünyaya barış dileklerini duyurmaktadır.

Bu şenliğe sayısız düşün adamı ve sanatçının yanı sıra Midilli Adası'ndan gelen konuklar da katılmaktadır.

Sportif tesisler Tablo 22'de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Dikili Belediye Spor ilçedeki spor kulübüdür. Kulübün futbol branşında 18, atletizm branşında 86 lisanslı sporcu bulunmaktadır.

Çandarlı Gücü ilçedeki diğer spor kulübüdür. Yelken branşında 7 lisanslı sporcu mevcuttur.

İlçede çim futbol sahası, saha içerisinde 1000 kişilik tribün ile Karabük tipi kapalı spor salonu bulunmaktadır. Dikili spor salonunun kapasitesi 500 kişiliktir.

Çandarlı da bir stadyum mevcuttur.

İlçede 36 tane dernek faaliyet göstermektedir.

İlçede faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları, Atatürkçü Düşünce Derneği, Türkiye Yardım Sevenler Derneği ve Dikili Engelliler Derneği'dir.

İlçede yer alan diğer sivil toplum kuruluşları; Türk Hava Kurumu Dikili Şubesi, Dikili Avcılar ve Atıcılar Derneği, Dikili Roman Kùltür ve Sosyal Yardımlaşma Dayanışma Derneği, Dikili Karadenizliler Derneği, Dikili Doğa, Kùltür ve Sanat Merkezi Derneği, Dikili Doğal Hayatı ve Hayvanları Koruma Derneği, Hacı Bektaş Veli Kùltür Derneği ve Dikili Kadın Dayanışma Derneği'dir.

Tablo 22: Sportif Tesisler

Tür		Mevcut	İhtiyaç	Kapasite
Spor salonu	Kapalı	1		(koltuk)
	Açık	-		(koltuk)
	Toplam	1		(koltuk)
Yüzme havuzu	Kapalı	-	1	-
	Açık	-	1	-
	Toplam	-	2	-
Tenis kortu	Kapalı	-		-
	Açık	-	1	-
	Toplam	-	1	-
Futbol sahası	Çim	1	-	(koltuk)
	Toprak	-	-	(koltuk)
	Toplam	1	-	(koltuk)
Basketbol sahası	Kapalı	-		(koltuk)
	Açık	-	2	(koltuk)
	Toplam	-	2	(koltuk)

Kaynak: İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü, İlçe Kaymakamlığı, 2007

Atatürkçü Düşünce Derneği'nin 183 üyesi, Türkiye Yardım Sevenler Derneği'nin 83 üyesi mevcuttur.

İlçedeki cami sayısı 34'tür.

5. Altyapı

İlçede yol, elektrik, su gibi altyapı hizmetlerinde büyük bir sorun yaşanmamaktadır.

Yalnızca yaz aylarında nüfusun artmasıyla telefon kullanımında sorunlar artmaktadır.

17.500 toplam telefon abonesi bulunmakta olup, sıra bekleyen abone bulunmamaktadır.

İlçede günlük yaşam ve mevcut küçük sanayinin ihtiyacı olan elektrik enerjisi Bergama Trafo Merkezinden temin edilmektedir. Elektriği olmayan köy bulunmamaktadır.

2006 yıl sonu itibariyle toplam abone sayısı merkezde 14.839, belde ve köylerde 12.065 olmak üzere toplam 26.904'tür.

2006 yılında kullanılan toplam elektrik enerjisi 52.490.395 kWh'dir. 2006 yılı içerisinde elektriğe ödenen toplam bedel 8.361.588,38 YTL'dir.

Tablo 23: Hanehalkı Temel Altyapı Gereksinimleri

		Elektrik	Su
Abone sayıları	Konut	22.377	9.740
	İşyeri	2.631	738
	Diğer	1896	-
	Toplam	26.904	10.458
Toplam tüketim miktarı	Konut	*	690.000**
	İşyeri	*	65.000**
	Toplam	52.490.395*	755.000**
Kişi başına tüketim miktarı	Konut	-	70,8
	İşyeri	-	88,1
	Ortalama	1.951	79,4

Kaynak: İlçe Kaymakamlığı, 2007

* Elektrik tüketimi kWh değeridir. Konut, işyeri ayrımı yapılmamıştır.

**Su tüketimi m³ değeridir.

Su sorunu bulunmamaktadır. İlçede 2006 yılında konutta 9.740, işyerinde 738 olmak üzere toplam 10.458 su aboneli bulunmamaktadır.

İlçeye deniz yoluyla Dikili limanı ile bağlantı sağlanmaktadır. İç ve dış limanlarla bağlantı deniz yoluyla kurulmaktadır.

Demiryolu ulaşımı yoktur.

İlçede 1 belediye otobüsü mevcuttur.

Komşu ilçeler olan Ayvalık, Bergama ve Aliaga'ya gün boyu dolmuşlarla ulaşılabilir.

İzmir, İstanbul ve Ankara'dan Dikili'ye otobüs seferleri yapılmaktadır.

2006 yılı itibarıyla İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne kayıtlı toplam araç sayısı 7.273'tür.

İlçeden 45 km duble yol, 50 km asfaltlı yol geçmektedir.

Özellikle Dikili-Çandarlı yolunda tamirat devam etmektedir. Yolun genişletilerek yenilenmesi gerekmektedir. Ayrıca Dikili(İzmir-Çanakkale asfaltı) bağlantısı refüjlü olarak düzenlenmelidir.

İlçede ulaşım çok iyi durumdadır. Yılın her ayında hava şartları ulaşım imkanı tanımaktadır. İlçe ve köyler arasında ulaşım hiçbir zaman aksamamaktadır. Dikili-İzmir arasında yolcu taşımacılığı Belediye İşletmesince yapılmakta olup, ilçe ve köyler arasında mal ve yolcu taşımacılığı özel sektöre ait araçlarla sağlanmaktadır.

Yıllık gemi yanaşma kapasitesi 350 adet/yıl, yükleme boşaltma kapasitesi 1.700.000 ton/yıl olan ve 1981 yılından bu yana Türkiye Denizcilik İşletmeleri A.Ş.İzmir İşletmesi Müdürlüğü tarafından işletilen Dikili Limanının 30 yıl süre ile işletim hakkı; Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 31/10/2003 tarih ve 2003/76 sayılı kararı ile 04/12/2003 gününden itibaren işletici kuruluş olarak Dikili Liman ve Turizm İşletmeleri Ticaret A.Ş.'ye devredilmiştir.

İşletme hakkı özel sektöre devredilen Liman İşletmesi ile birlikte Gümrük, Gümrük Muhafaza, Emniyet (Hudut Kapısı-Pasaport), Liman Başkanlığı ve Sahil Sağlık Denetleme Hizmetlerini yürüten kamu kurum ve kuruluşlarının faaliyetlerini bütünlük içinde etkin, süratli ve verimli olarak sürdürmesine esas olmak üzere Dikili kaymakamı, asli görevi uhdesinde kalmak üzere Dikili Limanı Mülki İdare Amirliği Hizmetlerinin koordinasyonundan görevli ve sorumlu kılınmıştır.

Dikili limanı ilçede önemli bir yere sahiptir. Kapasitesi 470 tonajdır.

İlçedeki iskele 1 tane olup, yılda 50 sefer ile toplam 9.456 yolcu gelmektedir.

3 adet balıkçı barınağı mevcuttur. Yat limanı yoktur.

Dikili Limanı'na 2006 yılında gelen Türk bayraklı yük gemisi 161, yabancı bayraklı yük gemisi 218 olup, toplam 379'dur. Yükleme miktarı 364.355 ton, boşaltma miktarı 109.466 ton'dur.

Dikili deniz limanına 2007 Mayıs ayında yabancı toplam giriş 326, çıkış 216; Türk toplam giriş 53 ve çıkış 59 olmak üzere toplamda 379 giriş ve 275 çıkış gerçekleşmiştir.

İlçede 16.540 konut bulunmaktadır. Konut ihtiyacı yoktur. Yapılan istatistiklerden her 5 kişiye bir konut düştüğü görülmüştür. Turistik özelliği sebebiyle yaz aylarında geçici olarak konut sorunu olmaktadır. Bunun yanında sadece yaz aylarında kullanılan, halkın yazlık dediği konut miktarı da yine ilçenin turistik özelliği sebebiyle devamlı artmaktadır.

İlçede kiralar ortalama olarak 300-400 YTL. arasında değişmektedir. Konutlar 40.000 YTL'ye alıcı bulmaktadır.

İlçede 1 adet matbaa olup, 3 mahalli gazete yayınlanmaktadır. İzmir'e yakınlığı, ulaşım kolaylığı nedeniyle ilçe halkının dergi ve gazete ihtiyaçları günlük olarak karşılanmaktadır. Ayrıca, 2 yerel radyo faaliyetini sürdürmektedir.

İlçenin kanalizasyon altyapısında yetersizlikler görülmektedir. Arıtma tesisine ihtiyaç duyulmaktadır.

Tablo 24: Enerji Kaynakları, Arıtma Tesisleri

	Var / Yok	Adet	İhtiyaç
Rüzgar santrali	Yok	-	Var
Arıtma tesisi	Yok	-	Var

Kaynak: İlçe Kaymakamlığı, 2007

6. Sorunlar ve Çözüm Önerileri

- İlçede Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Gediz Planlama ve D.S.İ işbirliği ile Karaburun, Salihler ve Bahçeli köylerinde sürdürülen düzenleme ve toplulaştırma çalışmaları tamamlanmıştır. D.S.İ Genel Müdürlüğü derelerin ıslahı ve sulama kanallarının yapımını başlatmıştır. Ancak yapılan çalışmalar ödenek yetersizliği nedeniyle istenilen düzeyde değildir. Bu nedenle D.S.İ Genel Müdürlüğünce gerekli ödenek sağlanıp sulama kanallarının acilen bitirilmesi gerekmektedir.
- Çevre kirliliği önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bakırçay 'da su kirliliğine karşı önlemler acilen alınmalıdır. Küresel ısınmadan dolayı kuraklığın olduğu ülkemizde suyun önemli bir enerji kaynağı olduğu unutulmamalıdır. Bakırçaya evsel atıklarını veren Belediyeler, devletin teşvik ve desteği ile arıtma tesisi kurmalıdır.
- İşsizlik ilçenin diğer bir sorunudur. Jeotermalin sağlık turizmi, kaplıca gibi alanlarda kullanılması turizm yatırımlarını hızlandıracak; kış turizminin başlaması ile birlikte yeni iş sahaları açılmış olacaktır. Böylelikle ilçedeki işsizlik azalacaktır.
- İlçenin turizm kenti olabilmesi için şehir dışında yeni bir yük limanı yapılması gerekmektedir. Yeni limanın yeri ve lobi çalışmaları Belediye tarafından sürdürülmektedir. Yeni limanın açılması ile birlikte mevcut liman turizm limanına dönüştürülecek ve şehir merkezindeki çay bahçeleri, lokantalar tozdan gürültüden kurtulacaktır.
- İlçede yoğunluk nedeniyle park sorunu yaşanmaktadır. İhtiyacı karşılayabilecek katlı otopark yapılması gerekmektedir.
- İlçede turizm yönünden potansiyelin geniş olması sonucu yaz aylarında nüfusun 8-9 kat artması nedeniyle mevcut su kaynakları yetersiz kalmaktadır. Bu sorunu gidermek için ihtiyaca cevap verecek 3 adet içme ve kullanma suyu kuyusunun açılması veya yapımı devam eden Madra Barajından yeteri kadar içme suyu alınması gerekmektedir. D.S.İ Genel Müdürlüğüne gerekli müracaat yapılmıştır, ancak talep uygun görülmemiştir.

- İlçede 6 köy dışında diğerlerinde kanalizasyon yapısı mevcut olup biri hariç arıtma olmaması özellikle sahil köylerinde çevre kirliliğine sebep olmaktadır. Bunların bir program dahilinde arıtmalarının yapılması gerekmektedir. Kanalizasyon ilçede derin deşarj yoluyla denize atılmaktadır. Arıtma tesisi yapılarak atık suyun sulamada değerlendirilmesi daha uygun olacaktır.
- Yaz aylarındaki ilçe nüfusunun artışı dolayısıyla deniz yoluyla gelen turistlerin indirme-bindirme işlerinde de yük limanının kullanılması ve yük limanının ilçe merkezinde bulunması nedeniyle şehir trafiği aksamakta ve kömür, taş ve perlit yükleme işlemleri sırasında çevre kirliliği meydana gelmektedir. Bu nedenle Beylik Çeşme Kayaburnu mevkiinde yapılması planlanan ve D.L.H tarafından, keşifleri hazırlanan yükleme limanının bir an evvel yapılmasından sonra ilçe turizminin gelişmesi için mevcut limanın yat ve yolcu limanı olarak kullanılması uygun görülmektedir.
- Yaz nüfusunun 100.000'in üzerine çıktığı ilçemizde yataklı tedavi kurumunun olmaması sorun olmaktadır. En yakın hastane 24 km uzaklıktaki Bergama'dadır, ancak yetersiz olması sebebiyle hastalar İzmir'e sevk edilmekte ve trafik yoğunluğu vatandaşı mağdur etmektedir. Bu sorunun giderilmesi için uzman hekim kadrosuyla desteklenerek Sağlık Merkezinin yataklı tedavi kurumu olarak hizmet vermesi sağlanmalıdır.
- İlçede jeotermal havzada kamu yararına sürdürülen Isıtma projesine katkı sağlanması gerekmektedir.
- İlçede Çandarlı Kasabası'nda bulunan kalenin burçlarında çatlaklar tespit edilmiş ve kale 1981 yılından beri yerli ve yabancı turistlerin ziyaretine kapatılmıştır. 1993 ve 1996 yıllarında burçlardan ikisinin tamirata yapılmıştır; diğer burçların da tamiratının yaptırılarak kalenin bir an önce ziyarete açılması gerekmektedir.
- Bölgede yat, imalat, çekek, bakım-onarım fuar alanına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kapsamda Denizcilik Müsteşarlığı ile ortak çalışma yapılmakta olup, Kabakum mevkiinde 500 dönümlük arazide 400 yat kapasiteli yat limanından oluşan bu projenin tamamlanması gerekmektedir.
- Dikili-Çandarlı karayolu ile Çandarlı'yı Çanakkale-İzmir devlet yoluna bağlayan yol yetersiz ve bozuktur. Özellikle yaz aylarında yetersiz kaldığından standartlara uygun olarak yol genişletilmeli ve bozuk olan yerler genişletilmelidir. Yanı sıra, çevre yolunun bulunmaması, büyük tonajlı araçların şehir merkezinden geçmesi nedeniyle ilçe yolları sürekli bozulmaktadır. Bu nedenle şehir içi geçişleri iptal edilerek çevre yolu şehir dışına kaydırılmalıdır.

- İlçede merkez ilköğretim okullarında 1847 öğrenci 47 derslikte öğretim görmektedir. 3 okulda ikili öğretim yapılmakta ve derslik başına 40 öğrenci düşmektedir. Bu kapsamda, ilçe merkezinde 18 derslikli ilköğretim okulu yapıldığı takdirde tüm okullar hedef alınan normal eğitime geçebilecektir.

İlçenin okullarda 8 memur ve asgari 22 hizmetli personel ve değişik branşlarda 61 öğretmen ihtiyacı bulunmaktadır. Gerekli personelin temini sağlanmalıdır.

7. Yatırım Olanakları

İlçenin en büyük yatırım potansiyeli turizm alanındadır. İlçe gerek doğası gerekse de deniziyle geleceğin turizm merkezi olmaya adaydır. Bu yönde yapılacak yatırımlar hem ilçenin turizm potansiyelini artıracak, hem de önemli miktarda döviz girişi sağlayacaktır.

Bademli-Dikili-Kaynarca bölgesi jeotermal turizm alanı olarak belirlenmiştir. Burada turizm alanının geliştirilmesi için yatırım yapılması gerekmektedir. Jeotermal turizme yönelik otel, sağlık tesisi yapılabilir. Yatırımcıların buraya gelip tesisler kurmaları, ilçenin ekonomik gelişimini sağlayacak ve istihdamı büyük ölçüde arttıracaktır.

Bu kaynaklar, konut ısıtılmasından önce seracılık ve turizm faaliyetleri için kullanılmalıdır.

İlçede kurulmuş olan seralar düşük maliyetle büyük miktarlarda tarım ürünü yetiştirilmesine olanak sağlamaktadır. Bu çalışmalar geliştirilmeli ve hızlandırılmalıdır. Seracılıkta ilçenin sahip olduğu potansiyel değerlendirilmelidir.

Turizmden sonra tarıma dayalı modern sanayi tesislerinin kurulması ikinci alternatif yatırım alanını oluşturmaktadır.

Özellikle salça, konserve, zeytin işleme, zeytinyağı, et ve et ürünleri ile süt ve süt mamulleri, soğuk hava deposu ve teneke kutu imalatı konularında yatırım yapılabilir.

Sulu tarım alanlarında ticari amaçlı kivi, nar, ayva, kayısı, kiraz ve çilek, kuru alanlarda ise bağ, yem bitkileri (karunga) tarımı ekonomik olarak yapılabilir.

Sonuç olarak, Dikili’de öncelikle turizm amaçlı yatırımlara önem verilmelidir. Daha sonraki aşamalarda ise tarım ve tarıma dayalı sanayiler düşünülmelidir.

Bunun dışında, maden işleme tesisleri kurulabilir veya bölgede henüz gelişmemiş olan balıkçılığa yatırım yapılabilir.

Tablo 25: İlçenin Swot Analizi

Güçlü Yönleri	Zayıf Yönleri
<p>-Deniz kıyısında olması ve doğal güzellikleri ile turizm açısından büyük bir potansiyeli vardır.</p> <p>-Türkiye'nin en önemli jeotermal kaynaklarına sahiptir.</p> <p>-Limanı turizm ve dış ticaret açısından potansiyelini artırmaktadır.</p> <p>-Perlit, bazalt ve granit gibi önemli maden yatakları bulunmaktadır.</p>	<p>-Deniz kenarında olmasına karşın Dikili'de balıkçılık fazla gelişmemiştir.</p>
Yatırım Olanakları	Tehditleri
<p>-İlçe seracılık açısından büyük bir potansiyele sahiptir.</p> <p>-İlçe doğasıyla ve deniziyle geleceğin turizm merkezi olmaya adaydır.</p> <p>-Jeotermal turizme yönelik otel, sağlık tesisi yapılabilir.</p> <p>-Jeotermal kaynaklarla ısıtılan seralara yatırım yapılabilir.</p> <p>-Jeotermal havzada organik tarım yapılabilir.</p> <p>-Turistik tatil köyleri kurulabilir.</p> <p>-Maden işleme tesisleri kurulabilir.</p> <p>-Henüz gelişmemiş olan balıkçılığa yatırım yapılabilir.</p>	<p>-Halıcılık sektörü devlet teşviklerinden yeterince yararlanamamaktadır.</p> <p>-İlçenin merkezinde yer alan liman çevre kirliliği ve gürültü yaratarak turizmi olumsuz etkilemektedir.</p>

8. Sonuç

Dikili, İzmir'in en kuzeyinde yer alan ilçesidir.

Denizi, güneşi ve kumu ile turizm açısından büyük bir potansiyele sahip olmakla birlikte jeotermal kaynakları da bulundurması ile dünyanın ender yerlerinden biri konumundadır.

Dikili'deki termal su elektrik üretiminden seracılığa, konutların ısıtılmasından termal kaplıcalara, balık ve karides yetiştiriciliğinden sebzelerin kurutulmasına kadar birçok alanda kullanılmaktadır.

İlçedeki bu jeotermal potansiyelin değerlendirilmesi gerekmektedir. Termal tesis yatırımı ilçede turizmi daha da geliştirecektir.

İlçedeki işsizlik problemi jeotermal turizm ile yeni iş sahalarının oluşmasıyla büyük ölçüde giderilecektir.

Avrupa'da 3. sırada bulunan ilçedeki seralar, ilçedeki önemli bir yatırım potansiyelini oluşturmaktadır. Domates ve biber ekiminin yapıldığı seralar alternatif ürünlerin yetiştirilmesini ve yatırımcıları beklemektedir.

İlçenin limanı, turizm ve dış ticaret açısından potansiyeli daha da arttırmaktadır. Ancak limanın ilçe merkezinde yer alması nedeniyle çevre kirliliği ve gürültü yarattığı ve turizmi olumsuz etkilediği görülmektedir. İlçenin gelişimi açısından bu sorunun giderilmesi gerekmektedir.

Zeytin Dikili'nin sembol ürünüdür. Geleneksel üretim yöntemlerinden modern üretim tekniklerine geçmeyi başarmış Dikili, Akdeniz insanın sağlıklı ve uzun yaşamasının sırrı olan zeytin ve zeytinyağını dünyaya sunmaktadır.

Karşı kıyısında yer alan Yunanistan'ın Midilli adası ile kurduğu ilişkiler sayesinde aynı zamanda Barış kenti olarak anılan Dikili, her yaz geleneksel olarak düzenlediği Barış ve Demokrasi Şenlikleri ile tüm dünyaya barış dileklerini duyurmaktadır.

Sonuç olarak, Dikili sahip olduğu jeotermal potansiyel ile yatırımcıları beklemektedir.

Bu potansiyelin değerlendirilebilmesi için biran önce ilçenin sunduğu bu imkanlar yerli ve yabancı yatırımcılara duyurulmalı ve ilçenin tanıtımına önem verilmelidir.

İlçedeki bu potansiyel değerlendirilirse, ilçe önümüzdeki yıllarda İzmir'in en gelişmiş ilçelerinden biri olabilecektir.

9. İletişim

Tablo 26: İletişim Bilgileri

	Adres	Telefon	Faks	E-Mail
Kaymakamlık	İsmetpaşa Mah. Şehit Sami Akbulut Caddesi Dikili/İZMİR	(232) 671 40 05	(232) 671 23 23	dikili@ dikili.gov.tr
Belediye Başkanlığı	İsmetpaşa Mah. 13.Sokak Belediye İş Merkezi Kat:3 Dikili/İZMİR	(232) 671 40 56	(232) 671 20 36	dikilbel@ mynet.com
İlçe Emniyet	İlçe Emniyet Müdürlüğü 3/1 Sok. İsmetpaşa Mah. 35980 Dikili/İZMİR	(232) 671 40 22	(232) 671 41 31	-----
Esnaf ve Sanatkârlar Odası	Doktor Rasim Gür Sokak No.4/2 Dikili / İZMİR	(232) 671 48 22	(232) 671 45 24	dikilieso@ hotmail.com